

Toetslijst: meedoen, toegankelijkheid en eerlijke participatie

Voor raadsleden zonder specialistische kennis. Werkt bij elk voorstel: mobiliteit, digitalisering, openbare ruimte, zorg, sport/cultuur, handhaving, parkeren, omgevingsplan, bezuinigingen en aanbestedingen.

Stoplicht (snel oordeel)

- Groen: concreet geregeld (eisen + budget + planning + toetsing).
- Oranje: intenties wel, maar gaten (geen eisen/budget/planning of onduidelijk).
- Rood: uitsluiting of schijnparticipatie (app-only, uitzonderingenroute, geen verwerking, geen borging).

De 5 kernvragen

- Wie kan niet meedoen (fysiek, digitaal, prikkel/energie, info)?
- Waar blijkt dat uit (impactcheck/voorbeelden/keten)?
- Wat is geregeld (alternatieven + redelijke aanpassingen)?
- Is participatie onafhankelijk en verwerkt (you said/we did)?
- Is het geborgd (eisen, budget, eigenaar, deadline, controle)?

A. Eigen regie

- Keuzevrijheid (niet 1 verplicht kanaal of route).
- Geen afhankelijkheid van loketten/uitzonderingen.
- Alternatief voor wie niet digitaal/telefonisch/fysiek kan.
Rode vlag: app-only; 'neem iemand mee'; 'vraag een uitzondering'.

B. Non-discriminatie

- Geen directe of indirecte uitsluiting in regels/uitvoering.
- Herstelroute: klacht -> oplossing (snel en laagdrempelig).
Rode vlag: uitsluiting pas na klachten; herstel duurt maanden.

C. Daadwerkelijk meedoen

- Meedoen is praktisch mogelijk (ook met weinig energie/prikkels).
- Keten bekeken: parkeren->route->entree->voorzieningen->info.
- Structurele oplossing (niet alleen maatwerk achteraf).
Rode vlag: symboliek; keten niet gezien.

D. Respect voor verschillen

- Ook 'onzichtbare' beperkingen tellen mee (prikkel/energie).
- Communicatie begrijpelijk en bruikbaar (meer vormen).
Rode vlag: 'gemiddelde burger' is norm; prikkel/energie ontbreekt.

E. Gelijke kansen

- Niet: 'kan wel als je het zelf regelt/betaalt'.
- Hulp bereikbaar voor mensen met weinig netwerk/vaardigheden.
Rode vlag: kosten/complexiteit afschuiven op inwoners.

F. Toegankelijkheid

- Vanaf het begin in ontwerp en inkoop (niet achteraf).
- Fysiek + digitaal + informatie + dienstverlening.
- Concrete eisen; beheer/handhaving; aanpassingen geregeld.
Rode vlag: geen eisen in contract; 'later verbeteren'.

G. Vrouwen/mannen

- Verschil in impact meegenomen (veiligheid, zorglast, hulp).
- Meldroutes veilig en toegankelijk.
Rode vlag: veiligheid en toegankelijkheid los van elkaar.

H. Kinderen/jongeren

- Meedoen: school, sport, spelen, cultuur, vervoer.
- Ouders niet de 'oplossing'; jongeren passend betrokken.
Rode vlag: toegankelijk spelen/sport ontbreekt; 'past niet in project'.

I. Participatie-toets (anti-schijnparticipatie)

- Open oproep + meerdere stemmen + diversiteit + rotatie/instream.
- Onafhankelijke begeleiding; tegenspraak mag; probleem eerst.
- Tijdige stukken + samenvatting; schriftelijk aanvullen kan.
- Verslag 'you said/we did' + transparantie over belangen.
Rode vlag: vaste 1-2 personen; late stukken/jargon; geen onafhankelijke leiding; geen verwerking op papier.

J. Borging

- Eigenaar (wie) + budget (geld) + deadline (wanneer).
- Praktijktest vóór oplevering + monitoring/rapportage aan de raad.